

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

Проект: Ранни бракове – култура или злоупотреба?
(JUST/2013/DAP/AG/5556)

Водещ партньор на проекта: Народен университет на Косевје (SI)

Партньори по проекта: Образователен център Ново место (SI),
Център за междуетнически диалог и толерантност
Амалипе (BG),
FormAzione Co&So Network – Consorzio scs (IT)

ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА ЕМОЦИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

FormAzione Co&So Network – Consorzio scs,

Септември, 2015 г.

„Настоящата публикация е разработена с финансовата подкрепа на програмата «Дафне» на Европейския съюз. Партньорите по проект JUST / 2013 / DAP / AG / 5556 носят изключителна отговорност за съдържанието на публикацията и същата по никакъв начин не може да се приема като отразяваща възгледите на Европейската комисия.“

С подкрепата на програмата „Дафне”
на Европейския съюз

Съдържание

1	Въведение.....	3
2	Заглавие на програмата.....	4
3	Предназначение.....	4
4	Цели (на програмата).....	5
5	Участници.....	6
6	Организация на програмата.....	6
7	Продължителност.....	6
8	Методи на преподаване и форми на работа.....	6
9	Учебна програма.....	7
	<i>Занятие 1: ТЕРМИНИ ОТ ОБЛАСТТА НА СЕКСУАЛНОСТТА И ФИЗИОЛОГИЯТА</i>	<i>7</i>
	<i>Занятие 2: КАК СЕ ПРОМЕНЯ ТЯЛОТО НИ, КОГАТО РАСТЕМ</i>	<i>7</i>
	<i>Занятие 3: УВАЖЕНИЕ И „САМОУВАЖЕНИЕ”</i>	<i>8</i>
10	Приложение 2: ТЕОРЕТИЧЕСКА ОСНОВА ЗА УЧИТЕЛИ – „Превантивна програма – Емоционално образование“.....	10
11	Препратки/ Източници:.....	16

ВЪВЕДЕНИЕ

В рамките на проекта "Ранни бракове – култура или злоупотреба" (JUST / 2013 / DAP / AG / 5556) и с финансовата подкрепа на програма „Дафне” на Европейския съюз превантивните програми ще бъдат въведени в училищата като основна мярка. Пет работни срещи ще разглеждат проблемите, свързани с ранните бракове, с цел информиране на децата и тийнейджърите и повишаване на тяхното самоуважение. Образованието е най-важният път към самоутвърждаването и уважението.

Социалните промяни през последните десетилетия доведоха до рязка промяна в детството от идеологическа, жизнена и екзистенциална гледна точка. Като цяло, всички еволюционни етапи на живота промениха своите профили и граници и това е видимо от прогресивното удължаване на детско-юношеския период и "късното" навлизане в зряла възраст, причинено от удължаването на младостта. В действителност, старостта настъпва на по-напреднала възраст отколкото преди. От друга страна, детството днес губи разграничението си от света на възрастните, покоряван постепенно през последните векове. Глобализацията, масмедииите и стандартизираният достъп до телевизия и медии бавно редуцират, а често и елиминират „защитните“ филтри, които възрастните са въвели с цел предпазване на децата. Според педагогически изследвания изчезването на детството представлява загуба на ясното разграничение между света на децата и света на възрастните. Игрите, дрехите, развлеченията, информацията, интересите и ролевите модели са вече стандартизирани и неясни. Наистина, в днешно време децата са облечени и се държат като възрастни и водят техния начин на живот. От друга страна, родителите вече се държат като приятели, а не като родители. Много родители поставят юздите на образованието в младите и неопитни ръце на своите деца, претоварвайки ги с отговорности, които те все още не са в състояние да носят и правомощия, които те не могат (и не би следвало) да упражняват.

По този начин за образователните специалисти започва нов сценарий, в който те упражняват различните си професии: в днешно време учените, преподавателите, учителите трябва да се изправят пред нови образователни предизвикателства, които подчертават ефектите на социалните и културни промени. Що се отнася до емоционалното и сексуалното образование на младите хора, Световната здравна

организация подчерта значението на понятието "интимно гражданство". Преподаването днес означава да се определи като основна цел образованието на личността в цялата ѝ сложност.

В ера на **многобройни неформални, непреднамерени и все по-неконтролируеми образователни институции**, децата са обект на безброй стимули, които не са образователни. Тези стимули не осигуряват физическа, персонална, морална, културна или психологическа подкрепа за учащите се. Телевизията и културните модели не включват съзнателно и контролирано образование и има вероятност да налагат импровизирано образование, което неминуемо увеличава усещането за нестабилност и сложност при деца и пълнолетните.

За съжаление, през последните години новите технологии, социалните мрежи и порнографията в интернет представляват едно от най-поразяващите явления, довели много деца и тийнейджъри до високорисково поведение или поведение на прекомерно ранно съзряване.

Страхът да не бъдат унижени от връстниците си, да се чувстват неадекватни при всякакви обстоятелства е все още налице; и Интернет се превръща в мястото, където имат възможността да разкрият собствените си затруднения. Деликатните тийнейджъри обикновено възприемат два различни начина за справяне с чувството на неадекватност: те търсят убежище в Интернет, като остават постоянно свързани, но избягват пряк контакт с другите хора, или се изразяват чрез мрежата. Някои се изправят пред страховете си с безскрупулно и лишено от задръжки поведение, публикувайки онлайн всичко, което ги засяга, излагайки части от телата си, за да получат много „харесвания“, докато други чувстват срам и се отдръпват от социалния живот, защото се страхуват, че са безнадеждно грозни и нежелани. И в двата случая е необходимо да се разбере какво води до такова поведение.

ЗАГЛАВИЕ НА ПРОГРАМАТА

Превантивна програма – Емоционално образование

ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

В днешно време задачата на образованието се състои в предоставянето на социални умения на децата, които ще им позволят да живеят, наслаждавайки се на свободата на избор и мислене, както и на способността да общуват и да се свързват. По този начин те ще са в състояние да създават реални социални мрежи, които често липсват или дори са

заменени от виртуални такива, водещи до изчезване на най-старите форми на човешки взаимоотношения.

Централната тема вече не е (или не само) предпазване на децата от рисково поведение. Днес е изключително важно да се помага на подрастващите да разберат, че сексуалността е сложно и фундаментално измерение на живота и не може да бъде трансформирана в една проста практика, ориентирана към търсене на удоволствие, без емоционална и обвързваща значимост и култивирана във виртуални социални среди, които нямат много или нищо общо с реалността.

"Интимно гражданство" означава, че сексуалността и интимността между двама души трябва да бъдат договорени в дух на взаимно съгласие между зрели участници, които са равни по отношение на статут, права и правомощия. Необходима е образователна пътека за опознаване на собствената личност, на собствената физика и емоционална сфера като първа стъпка към стремежа към собствено психическо благополучие и подобряване на взаимоотношенията с другите. Тийнейджърите се нуждаят от образователни занятия за придобиване на по-голяма информираност за самите себе си, за човешката физиология, психологически нужди, желаниа и емоции, за да изживеят своята сексуалност в най-истинската ѝ форма. Тийнейджърите трябва да се научат да възприемат сексуалността като съкровище, което трябва да бъде открито, а не като нещо, от което да се страхуват.

ЦЕЛИ (НА ПРОГРАМАТА)

Обучението включва следните теми:

- Любовни връзки (доверие, приятелство, любов)
- Променящото се тяло (полови различия)
- Връзката с тялото (неудобство, представа за собственото Аз, идеална красота)
- Зачитане на себе си и на другите (реципрочност)
- Да бъдеш родител и да бъдеш дете

Чрез тази работна среща децата ще получат повече:

- Знания за себе си
- Знания за другите
- Знания за човешките чувства
- Знания за човешкото тяло

УЧАСТНИЦИ

Тези работни срещи са предназначени за учениците от от 9 до 13-годишна възраст. С цел по-добър ефект от обучението трябва да участва не повече от един клас. Работната среща на тема "Емоционално образование" е ориентирана най-вече към тийнейджърите, които преживяват физически промени и преминават през първите си преживявания в приятелството и любовта.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

Програмата се осъществява от преподавател с опит в областта на сексуалното образование и посредничеството с ромската общност и култура.

За програмата е необходима достатъчно голяма класна стая за 20/30 слушатели, с U-образно разположение на столовете, оборудвана с компютър и LCD проектор.

За осигуряване на по-добър качествен контрол при изпълнението на програмата и статистическа обработка на данните, преподавателите ще попълнят въпросник за оценка в края на програмата.

ЗАБЕЛЕЖКА: Горещо се препоръчва привличане на родителите на учениците преди започването на тази работна среща.

ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ

2 учебни часа на клас

МЕТОДИ НА ПРЕПОДАВАНЕ И ФОРМИ НА РАБОТА

Обучението придава стойност на емоционалното чувство, изразявайки го с прости и ежедневни думи. То предполага прякото участие на учениците и социалното измерение на знанието чрез събиране на предварителните познания на учениците и техните въпроси, споделянето на страховете и любопитството им в почтителна и спокойна среда, създавайки пътека от разкази и емоционални преживявания.

Лекторите използват следните методи на преподаване:

- Разговор/ противопоставяне/ дискусия в клас и по групи
- Разказване на истории
- Четене на текстове

Лекторите използват и други методи и форми на работа, даващи възможност на децата да участват колкото е възможно най-активно в занятията.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Превантивната програма Емоционално образование се провежда под формата на работни срещи. За точното представяне на занятията на работната среща, моля вижте учебния материал в Приложението.

Приложение 1: Учебен материал: „Превантивна програма – Емоционално образование ”

Занятие 1: ТЕРМИНИ ОТ ОБЛАСТТА НА СЕКСУАЛНОСТТА И ФИЗИОЛОГИЯТА

Цели: да се представи темата за сексуалността и да съберат предварителните знания на учениците

Време: 20 минути

Материал: папки с термини, лист, химикал

Взаимодействие/ Методи: групова работа

Умения: писане, комуникация, четене, обяснителни умения

Процедура:

1. Преди започването на работната среща преподавателят подготвя 5 папки с по 5 термина във всяка (едни и същи), свързани със сексуалността, подбирайки подходящите термини на база възрастта на учениците. След това преподавателят сформира 5 групи от ученици и им раздава папките, молейки всяка една група да обясни значението на всеки термин, използвайки наличните изследователски материали (речници, интернет и т.н.). Всяка група има 10 минути за работа с термините.
2. След това преподавателят моли всяка група да обясни на класа резултатите от изследването си и настоява другите да допълнят тези обяснения, подчертавайки ключовите думи.

Занятие 2: КАК СЕ ПРОМЕНЯ ТЯЛОТО НИ, КОГАТО РАСТЕМ

Цели: да се повиши осведомеността по отношение на важните промени в периода на юношеството и да се даде отговор на интимни въпроси

Време: 40 минути

Материал: кратка история от тийнейджърско списание, карти Ранен брак, черна дъска, маркер, малки хартиени листчета, химикал

Взаимодействие/ Методи: групова работа

Умения: комуникация, четене, работа в екип

Процедура:

1. Преподавателят избира кратък текст от тийнейджърско списание, където момиче/ момче разказва как се е влюбило в един от своите най-добри приятели. Историята трябва да съдържа както емоционалните аспекти на любовта, така и физическите промени на подрастващото тяло, следователно това е текст за юношеството като преходна фаза, по време на която се променят тялото, умът (как мислим и отразяваме реалността), интересите и поведението.
2. Преподавателят разделя класа на малки групи от по 5 души, момчетата и момичетата са отделно. След това дава на всяка група текста и 3 карти: № 1 „Приятелство“, 2 „Промяна на тялото“ и 3 „Представа за собственото Аз“. Преподавателят моли всяка група да прочете текста заедно, да разгледа картите и да опише пред останалите от групата промените, които вече са настъпили с тях, както и онези, които предполага, че предстоят по отношение на тялото. За тази цел учениците трябва да помислят в продължение на 5 минути върху следното:
 - **Тяло:**
 - Вече настъпили промени
 - Промени, които предполагате, че все още предстоят
 - **Интереси:**
 - Промени във Вашето поведение
 - Промени във Вашето мислене (начин на мислене и отразяване на действителността)
3. Преподавателят събира отново класа и настоява всяка група да прочете своите отговори, записвайки основните констатации на черната дъска. Той/ тя прави кратък размисъл въз основа на отговорите на учениците и ги моли, в случай, че имат някакви съмнения, да напишат въпросите си върху листче хартия, индивидуално. Учениците разполагат с 5 минути за това.
4. Преподавателят събира въпросите, чете ги на глас и отговаря.

Занятие 3: УВАЖЕНИЕ И „САМОУВАЖЕНИЕ“

Цели: да повиши осведомеността за значението на самоуважението и на собствените граници, както и на другите хора в тяхното многообразие

Време: 30 минути

Материал: карти Ранен брак, черна дъска, маркер

Методи: групова работа, дискусия

Умения: комуникация, работа в екип, емпатия

Процедура:

1. Преподавателят показва карта № 5 "Уважение" на класа и ги пита какво представя тя. След кратко (5-минутно) обсъждане преподавателят пита учениците как свързват уважението със сексуалността и какво имат предвид с това.
2. Преподавателят моли след това учениците да помислят за ситуация, действително преживяна или такава, в която биха могли да се озоват, в която биха отказали сексуално предложение.
3. Преподавателят разделя класа на 4 групи и ги моли да обсъдят по-горния въпрос. След около 10-минутна дискусия той/ тя дава на всяка група по 2 карти: №3 „Представа за собственото Аз“ и 6 „Идоли“. Преподавателят пита всяка група как смисълът на тези карти се вписва в използването на социалните мрежи, както и каква е връзката между социалната мрежа и обсъжданата преди това тема.
4. След груповите дискусии преподавателят моли всяка група да сподели своите идеи и записва на дъската основните констатации. Изключително важно е в края на занятиято преподавателят да подчертае връзката между уважението (към себе си и другите), представата за собственото Аз и сексуалността.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2: ТЕОРЕТИЧЕСКА ОСНОВА ЗА УЧИТЕЛИ – „ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА – ЕМОЦИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ“

Социалните промени, настъпили през последните десетилетия, доведоха до рязка промяна в детството от идеологическа, жизнена и екзистенциална гледна точка. Като цяло, всички еволюционни етапи на живота промениха своите профили и граници и това се вижда от прогресивното удължаване на детско-юношеския период, "късното" навлизане в зряла възраст, предизвикано от удължаването на младостта, целия път до старостта, която настъпва в по-напреднала възраст отколкото преди.

Ясна причина за тази промяна в постоянната еволюция може да бъде открита в подобряването на условията на живот, поне за някои държави и райони по света. Това подобрене доведе до удължаване на продължителността на живота, както и до все по-дълъг живот на обществото, достигащо финалната си възраст значително по-късно отколкото преди.

Детството днес губи разграничението си от света на възрастните, покоряван постепенно през последните векове. Глобализацията, масмедииите и стандартизираният достъп до телевизия и медии бавно редуцират, а често и елиминират „защитните“ филтри, които възрастните са въвели с цел предпазване на децата. Изследвания в областта на педагогиката, проведени в различните науки, занимаващи се с образование и общество, разкриват изчезване на детството от гледна точка на загубата на социалната идентичност отделно от света на възрастните. Игрите, дрехите, развлеченията, информацията, интересите и ролевите модели са вече стандартизирани и неясни. В действителност често виждаме деца, приличащи на малки възрастни, облечени по подобен начин, с подобно отношение и начин на живот. За сравнение, ролята на съвременното родителство сега се бърка с тази на приятелството и равноправните отношения. Днес много родители поставят юздите на образованието в младите и неопитни ръце на своите деца, претоварвайки ги с отговорности, които те все още не са в състояние да носят и правомощия, които те не могат (и не би следвало) да упражняват.

По този начин за образователните специалисти започва нов сценарий, в който те упражняват различните си професии: в днешно време учените, преподавателите, учителите трябва да се изправят пред нови критични моменти в образованието, които подчертават ефектите на социалните и културни промени. Преподаването днес

означава да се определи като първостепенна цел образованието на личността в цялата му сложност. Децата вече не са само бенефициенти на образование и култура, а демонстрират необходимост от обучение в различни области на личната и социалната сфери. В днешно време задачата на образованието се състои в предоставянето на социални умения на децата, които ще им позволят да живеят, наслаждавайки се на свободата на избор и мислене, както и на способността да общуват и да се свързват. По този начин те ще са в състояние да създават реални социални мрежи, които често липсват или дори са заменени от виртуални такива, водещи до изчезване на най-старите форми на човешки взаимоотношения.

Педагозите и учените са открили в тези социални промени реални образователни критични моменти, които следва да бъдат разгледани в цялата им сериозност с работа в различни сектори, така че да се отговори адекватно на съвременните социални потребности. Първата образователна институция, натоварена с развитието на личността по отношение на образованието и културата, е училището; чрез образованието училището формира момчетата и момичетата в културно отношение. Определено вече като основно или начално училище, основното училище днес не може да бъде класифицирано само като място за обучение. В действителност, чрез преподаването на дисциплини учителите и възпитателите преследват една много по-широка цел: да образоват, в тяхната сложност, всички момчета и момичета в културен, емоционален, личен и социален аспект, да ги снабдят с инструментите, чрез които да отстояват своята индивидуалност и да развиват ресурсите в дидактическата и социалната сфери. Днес училището е необходимо най-вече като място за слушане, където човек може да разбере социалните потребности, развити сред по-младите (децата) и по-старите поколения (родителите), както и исканията, които възникват, понякога по завоалиран и не много ясен начин, сякаш са едва забележими искания.

Професионализмът на преподавателите, в допълнение към културното обучение на момичетата и момчетата чрез преподаване на дисциплини и науки, изисква квалифицирана способност за наблюдаване на ситуации и внимателно желание за удовлетворяване на формиращите се нужди от социално естество, пораждащи се в клас и в училище. Поради тази причина училището се определя като място за културни и

социални срещи, обмен, интеграция и обучение, като място, където се преоткриват взаимоотношения и взаимодействия, където човек опознава себе си и другите.

В ера на многобройни неформални, непреднамерени и все по-неподлежащи на контрол образователни институции, децата са обект на необхватна информация. Тези стимули не притежават ключовата характеристика на образователния процес, а именно намерението да образуват, да дадат насоки, както и физическа, персонална, морална, културна и психологическа подкрепа на учащите се. Телевизията и културните модели не включват съзнателно и контролирано образование и има вероятност да налагат импровизирано образование, което неминуемо увеличава усещането за нестабилност и сложност при по-младите и по-старите поколения.

Училището, в този контекст, действа като защитен щит на детството и юношеството; в основата на интегрираната система за обучение то противодейства и балансира социално-културните тенденции, дегенериращи в едно необразовано общество. Училището е първата истинска общност, първият реален опит в социалния живот.

„Ангажиментът за образование никога не се определя на индивидуално и лично ниво. Той винаги поставя под въпрос интереса и съдбата на една цяла общност. (...) Един образователен проект трябва да се създава в рамките на едно идеално общество, в противен случай образованието става немислимо, тъй като е логично защитимо само ако ние разбираме (...) обществото като цяло, като непрекъснат източник на образователни предложения. (...) Тези предложения не трябва да се бъркат с различни стимули за обучение, идващи от различни сфери на обществото (...). Училището се явява като координационен център (...) на интегрираната система за обучение“ – Франко Фрабони, Джовани Дженовези.

Защо емоционално образование?

Отговорът е много прост: защото то е добро за всички, и млади, и стари. То е особено добро за децата, които създават партньорски взаимоотношения чрез електронните игри и често не могат да усетят вкуса на визуалния контакт и омиротворяването. Началото на юношеството може да доведе до разпадането на един идеал, особено ако е съпроводено от откритието, че не разполагаш с характеристиките и уменията, които би искал да имаш.

Интензивното използване на интернет, дълбокото проникване на новите технологии в ежедневието, скокът във виртуалните взаимоотношения промениха из основи профила на съвременните юноши, оставяйки възрастните почти винаги шокирани и неподготвени да се справят с предизвикателствата на израстването на техните деца или ученици.

Страхът да не бъдат унижени от връстниците си, да се чувстват неадекватни при всякакви обстоятелства е все още налице; и Интернет се превръща в мястото, където имат възможността да разкрият собствените си затруднения. Нарцистично деликатните тийнейджъри обикновено възприемат два различни начина за справяне с чувството на неадекватност: те търсят убежище в Интернет, като остават постоянно свързани, но избягват пряк контакт с другите хора, или се изразяват чрез мрежата. Някои се изправят пред страховете си с безскрупулно и лишено от задръжки поведение, публикувайки онлайн всичко, което ги засяга, излагайки части от телата си, за да получат много „харесвания“, докато други чувстват срам и се отдръпват от социалния живот, защото се страхуват, че са безнадеждно грозни и нежелани. И в двата случая е необходимо да се определят причините по пътя на растежа, водещи до подобно поведение. По отношение на емоционалното и сексуалното образование на младите хора, Световната здравна организация е изтъкнала значението на понятието "интимно гражданство".

Сексуалността винаги е била една от областите, в която подрастващите режисират своето израстване и проучващи нужди, породени от инстинктивното пробуждане, придружаващо етапа на развитието през пубертета. За съжаление, през последните години новите технологии, социалните мрежи и порнографията в интернет представляват едно от най-поразяващите явления, довели много деца и тийнейджъри до високорисково поведение или поведение на прекомерно ранно съзряване.

Както беше вече казано и написано по няколко повода: емоционалното и сексуалното образование на цифровото поколение е изключително спешно и вече не може да отговоря на принципите, вдъхновили намесата в тази област през последните десетилетия. Централната тема вече не е (или не само) предпазване на децата от рисково поведение. Днес е изключително важно да се помага на подрастващите да разберат, че сексуалността е сложно и фундаментално измерение на живота и не може да бъде трансформирана в една проста практика, ориентирана към търсене на

удоволствие, без емоционална и обвързваща значимост и култивирана във виртуални социални среди, които нямат много или нищо общо с реалността.

Световната здравна организация (СЗО) издаде документ, предлагащ стандарти за сексуално образование по време на юношеството. Този документ регламентира до всяко дете да има на разположение възрастен, способен да осигури два начина на сексуално образование: неформален и формален, за да се гарантира една цялостна гледна точка (т.е. не само информативна и биологична). *„От една страна, младите хора се нуждаят от любов, пространство и ежедневна подкрепа, за да могат да изградят собствена сексуална идентичност; от друга страна, те също така трябва да придобият определено поведение, определени нагласи и умения, за което важна роля играят специалистите“* (СЗО, 2010 г.).

По-специално, документът призовава възрастните да интегрират един по-конкретен аспект в сексуалното и емоционално образование, който досега е бил рядко обсъждан в текущите и превантивни действия, запазени за най-младите, и който заслужава да бъде разгледан от всички, работещи в тази област, включително родители, отглеждащи деца в един глобализиран свят, все повече и повече доминиран от технологиите: **„интимното гражданство“**.

Интимно гражданство. Зад тези две думи стои концепция, според която въпросите, свързани със сексуалността и интимността между двама души, трябва да бъдат договаряни в дух на взаимно съгласие между зрели участници, равни по отношение на статут, права и правомощия.

От което следва, че във всяка връзка – особено по отношение на поведението в контекста на междуличностните отношения и сексуалното поведение – двамата партньори трябва да постигнат споделено разбиране за „консенсус“ и трябва да бъдат наясно с последствията от своите действия.

С цел разрешаване на достъп на всеки до правото на интимно гражданство по здравословен и лично определен начин, документът на СЗО подчертава, че *„целта на централните политики в областта на образованието е да подчертаят значението на образованието и насърчаването на онези умения и опит, полезни за изучаването и практикуването на критично мислене в семейството, в училище и в институциите, отговорни за обучението.*

Това ще даде възможност на децата и младите хора - утрешните възрастни - да отговорят на предизвикателствата на автономността и съгласието при преговори с партньорите си. Те трябва също така да са в състояние да изразяват чувства, мисли и действия чрез речта си и да разсъждават върху собствените си чувства, мисли и действия. Възрастово обусловеното и цялостно сексуално образование е особено подходящо за преподаване и разсъждаване върху съответното съдържание – т.е за придобиване на необходимите умения.“

Концепцията за интимно гражданство изглежда изключително необходима в един все по-виртуален социално свързващ контекст, който кара младежите да смятат, че отношенията са непостоянни и винаги възможни, без действителни последици в реалния живот, дори между хора с неравностойни умения, възраст и зрялост.

Превантивните дейности в този контекст дават добри резултати, както се видя в Съединените щати, и поставят сериозен акцент в това отношение. В САЩ основните училища от всички нива разполагат с учебни програми за здравно и сексуално образование, в които образователните цели, близки до концепцията за интимно гражданство, са силно подчертани, както стана ясно от неотдавнашния документ с американски стандарти за сексуално образование, публикуван през 2012 година. След запознаване с извънредните случаи, свързани с нарастващо разпространение на рисковото сексуално поведение, включващо случаи с деца, станали жертва на сексуално насилие (винаги насочено към младите хора), превантивните програми в САЩ помогнаха на децата да разберат защо опасната и самоувреждаща употреба на интернет и социалните мрежи трябва да бъде проблематизирана.

Как да се направи това и чрез какви средства и превантивни мерки е предизвикателство, пред което са изправени педагозите през следващите години. В действителност ще са им нужни ръководства и дидактически планове за провеждане на межкултурни и психо-педагогически занятия в тази област.

Образователната пътека към опознаване на самия себе си, на своето тяло и емоционалност, е първите стъпка в стремежа към собствено психическо благополучие и подобряване на взаимоотношенията с другите. Занятията трябва да са насочени към придобиване на по-голяма информираност за самия себе си, за собственото тяло,

психологическите нужди, желания и емоции, за да се изживее сексуалността по най-истинския начин чрез импониране на благосъстоянието на другия. Сексуалността се превръща в съкровище, което трябва да бъде открито, а не като нещо, пораждащо страх.. Ключовите думи на една такава образователна пътека са: промяна, юношество, откриването на тялото, не секс, а сексуалност.

ПРЕПРАТКИ/ ИЗТОЧНИЦИ:

Паола Мармочи, Лорета Рафуци: *Le parole giuste. Idee, giochi e proposte per l'educazione alla sessualità* (editore Carocci, 1993)

Джорджо Дел Ре, Джузепе Базо: *Educazione sessuale e relazionale-affettiva – scuolamedia*, (editore Erickson, 1995)

